

Opinie - 2.265 euro is niet redelijk Energiefactuur modaal gezin loopt te hoog op (3.11.11)

In vijf jaar tijd, stelt TOM DE MEESTER vast, zijn de energieprijzen in ons land met 34 procent gestegen. Het bewijs dat onze prijscontrole faalt. Tijd voor maximumprijzen naar het voorbeeld van Frankrijk?

Op een nieuwe regering is het nog even wachten. Ondertussen wordt het energiebeleid in België door GDF Suez bepaald. Dat werd deze week weer eens pijnlijk duidelijk. Ofwel blijven de kerncentrales van Doel en Tihange tien jaar langer open, zo liet GDF Suez arrogant weten, ofwel gaan ze in 2015 onherroepelijk dicht.

Het mes op de keel, heet zoiets. Want GDF Suez heeft jarenlang veel te weinig geïnvesteerd in België. Als er niet snel nieuwe elektriciteitscentrales bijkomen dreigt er in 2015 een nijpend stroomtekort. En dat kan de energieprijzen fors doen stijgen.

Slecht nieuws dus voor de consument. Een modaal gezin betaalt nu al 2.265 euro per jaar voor gas en elektriciteit. Dat is maar liefst 34 procent meer dan in 2007. Op nieuwe prijspieken zit niemand te wachten.

Geen bazooka

Minister van energie Magnette (PS) wil daarom de energieprijzen beter controleren. Dat staat in de nieuwe elektriciteitswet, die binnenkort in de Kamer wordt besproken. Het plan kreeg vorige zondag groen licht op het formatieberaad. Maar de 'prijscontrole' van Magnette is een waterpistool, geen bazooka.

Ten eerste heeft 80 procent van de consumenten een energiecontract met een 'variabele prijs'. Dat wil zeggen dat Electrabel uw energieprijs elke maand aanpast. Dat gebeurt volautomatisch, op basis van een ingewikkelde indexeringsformule die rekening houdt met de brandstofprijzen, maar ook 'met de capaciteit van de Belgische kerncentrales'.

Als een kerncentrale dicht gaat, jaagt dat uw energiefactuur de hoogte in. Die automatische prijsaanpassingen blijven in de nieuwe wet-Magnette buiten schot. Energiewaakhond Creg mag alleen controleren of de prijsverhoging wel 'correct werd toegepast', lezen we in artikel 85 van het wetsontwerp.

De Creg stuurde daarover in mei al een bijzonder scherpe brief naar minister Magnette: 'Zo kun je enkel materiële rekenfouten vaststellen en geen enkele inhoudelijke controle uitvoeren.' Zolang Electrabel & co zich aan hun eigen indexeringsformules houden, kan de prijs ongehinderd blijven stijgen.

Ten tweede legt minister Magnette zijn eigen energiewaakhond aan de ketting. Zelfs als een energieleverancier een nieuwe, duurdere, tariefformule doorvoert, kan de Creg niet zomaar ingrijpen. De Creg moet 'op basis van objectieve criteria' kunnen bewijzen dat de prijsverhoging 'niet gerechtvaardigd' is. De energieprijs mag met name niet sneller stijgen dan in de buurlanden, blijkt uit het wetsontwerp.

Dat klinkt goed, alleen: ook in onze buurlanden verhogen Europese energiereuzen als GDF Suez, E.on en RWE hun prijzen. De sluiting van de Duitse kerncentrales in 2022 dreigt de energieprijzen in West-Europa met 20 procent op te drijven. Dat belooft, dus.

Voorbije jaren

Ten derde wordt aan onrechtvaardige prijsverhogingen uit de voorbije jaren niet geraakt. Eind 2007 verhoogde Electrabel bijvoorbeeld zijn gasprijs in één klap met 30 procent. Een gemiddeld gezin betaalde begin 2007 bij Electrabel 1.082 euro voor aardgas. Vandaag is dat 1.663 euro.

Electrabel, maar ook Luminus, Nuon en Essent, verhoogden de voorbije jaren hun gasprijs én hun winstmarge op kosten van de consument. Hoewel onderzoeksrapporten van de Creg uit 2007 en 2010 die prijsverhogingen 'ongerechtvaardigd' noemden, blijven ze gewoon bestaan.

De prijscontrole van Magnette blijkt een lege doos. Nochtans kan het anders. Energieprijzen moet je niet alleen 'controleren', maar vooral daadwerkelijk blokkeren. Dat kan, door maximumprijzen op te leggen voor stroom en gas. Zo vermijd je dat Electrabel de sluiting van de Belgische kerncentrales cash doorrekent aan de consument.

Maximumprijzen bestaan in Frankrijk al sinds jaar en dag. Consumenten kunnen kiezen. Wie zelf op pad wil in de jungle van de vrije energiemarkt mag dat. Maar van de 30,2 miljoen Franse gezinnen kiezen er vandaag 28,6 miljoen voor het goedkope 'blauwe tarief', met maximumprijzen die door de overheid worden opgelegd.

Uit een nieuwe studie van onderzoeksbureau Frontier Economics blijkt dat de Belgische consumenten 20,9 cent betalen per kilowattuur elektriciteit. In Frankrijk is dat maar 13,3 cent. Dankzij de maximumprijzen betaalt een Franse gezin 36 procent minder.

In de nieuwe elektriciteitswet die in mei 2011 door het Franse parlement werd goedgekeurd, blijven de maximumprijzen gewoon voortbestaan. Voor grote bedrijven dooft het systeem uit tegen 2015. Maar voor gezinnen en kleine kmo's blijft het 'blauwe tarief' ook na 2015 voor goedkope energie zorgen. Onder druk van de publieke opinie. Energie is geen koopwaar, vinden veel Fransen, maar een basisbehoefte. En daar hebben ze groot gelijk in.

Repliek

Als maximumprijzen wél kunnen in Frankrijk, waarom dan niet in België? Als Electrabel ons het mes op de keel zet, is het tijd voor een repliek. In het belang van de consument. Wie nog zouden twijfelen, verwijs ik graag naar de jongste Europese energierichtlijn. Die verplicht de lidstaten in artikel 3.3 om 'te waarborgen dat alle (!) huishoudelijke afnemers en, indien zij dat dienstig achten, kleine ondernemingen, aanspraak kunnen maken op elektriciteit tegen redelijke (!), eenvoudige en doorzichtige prijzen.'

Dames en heren politici, geachte parlementsleden, in alle eerlijkheid : 2.265 euro voor verwarming en verlichting, vindt u dat nog redelijk?

TOM DE MEESTER

Energiespecialist PVDA, auteur van 'Electrabel & Co. Waarom jouw energie zo duur is'.

Dit opiniestuk verscheen eerder in De Standaard, woensdag 02 november 2011 en werd met toelating van de auteur overgenomen.